

Národní hospodářství

nabídka, poptávka, trh, utváření ceny, základní pojmy

Michal Janovec

Normativní vs. pozitivní ekonomie

Normativní ekonomie - hodnotící soudy (tradiční školy např. německá historická škola)

Pozitivní ekonomie – bez hodnotících soudů (typické pro moderní liberální přístupy)

Základní východiska tržního přístupu

- Zákon vzácnosti – vzácný je takový statek, na jehož výrobu nebo nákup je třeba vynaložit nějaké náklady („omezené statky“).
- Neomezené potřeby – Jak vnímat potřeby? „Je potřeba financovat...“
- Náklady obětované příležitosti – hodnota ušlého statku a služby plynoucí ze spotřeby jiného statku.
- Zákona klesajících výnosů

Tržní mechanismus, nabídka a poptávka

Trh je místo, kde se setkává nabídka s poptávkou

vzájemné působení nabídky a poptávky a vytváření ceny se nazývá tržní mechanismus.

Podmínky jsou: svoboda podnikání, konkurence, cenová liberalizace...

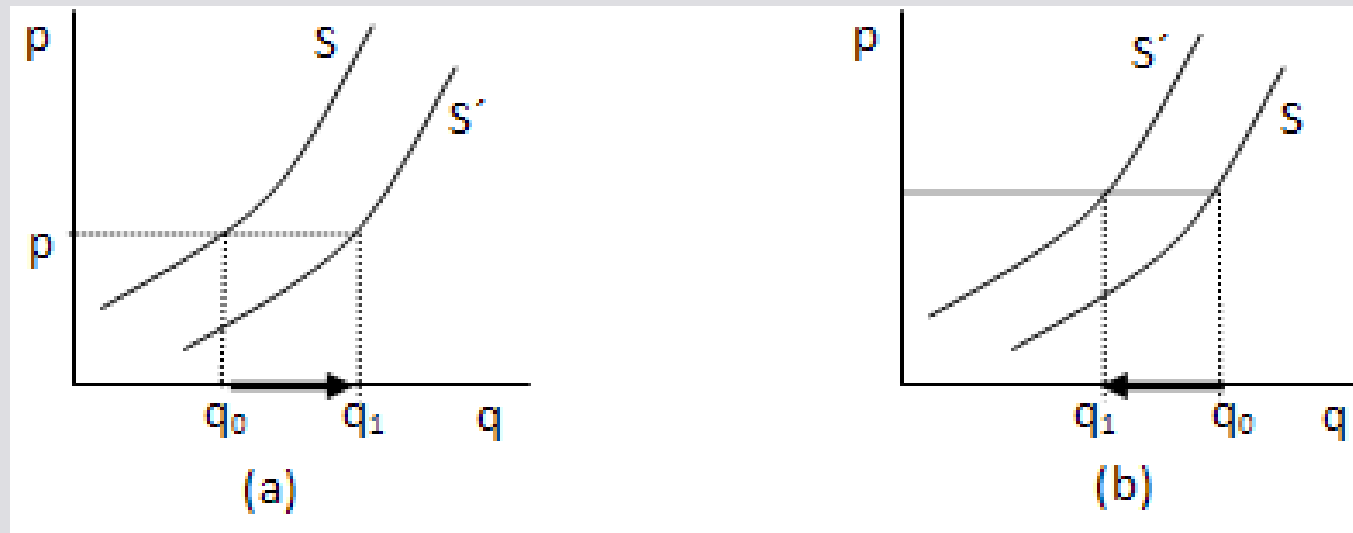

Nabídková křivka

- Cena. Nabízené množství je za jinak stejných podmínek přímo úměrné ceně (zákon rostoucí nabídky). Za jinak stejných podmínek láká rostoucí cena výrobce k vyššímu objemu produkce, neboť na větší objem produkce je zapotřebí větší množství vstupů, které přinášejí náklady, a právě vyšší cena jednotky produkce umožní tyto náklady uhradit
- Ceny vstupů, technologie, Očekávání

Zákon klesajících mezních výnosů ?

Změna nabídky vlivem jiných než cenových faktorů

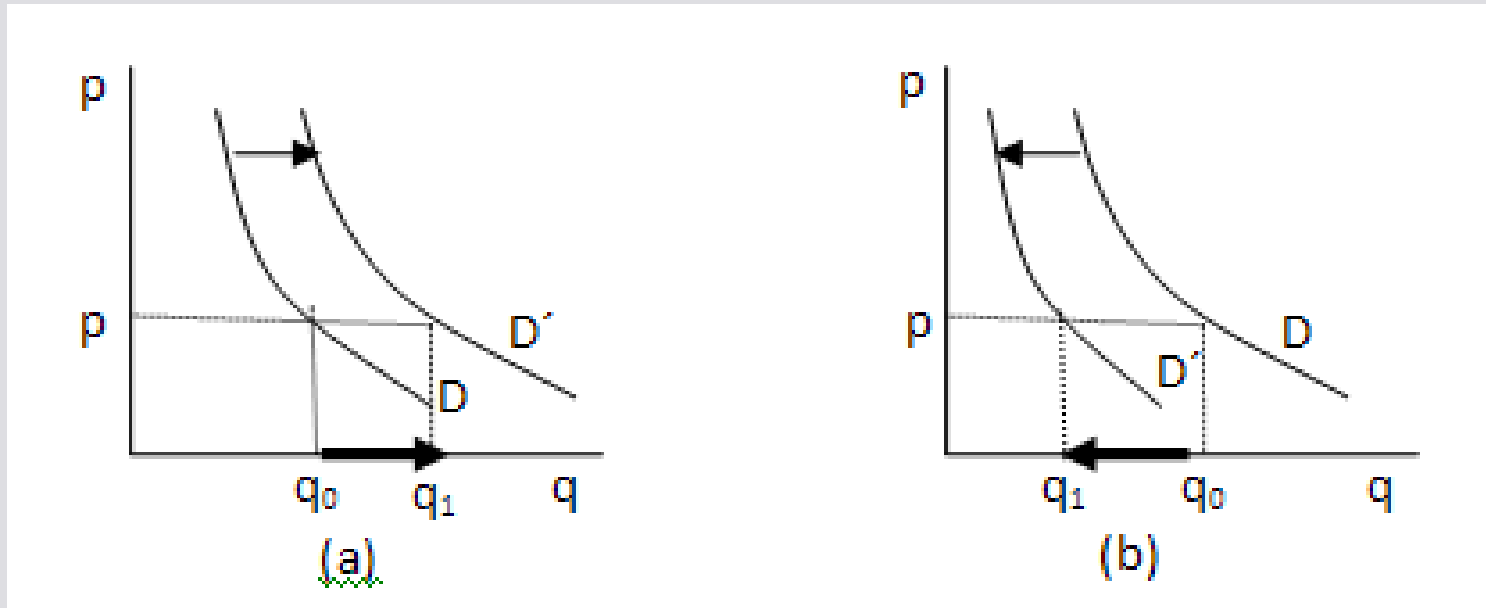

Poptávková křivka

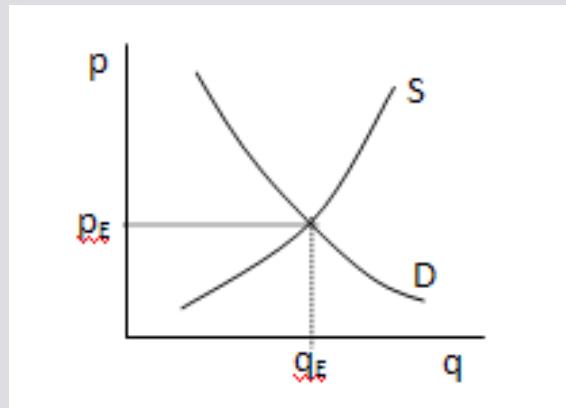
- Cena. Poptávané množství je za jinak stejných podmínek nepřímo úměrné ceně, tj. s klesající cenou roste poptávané množství statku (zákon klesající poptávky).
- Příjem, ceny ostatních statků – substitute, preference, očekávání
- Klesající mezní užitek ?

Posun křivky poptávky vlivem necenových faktorů

Tržní rovnováha

Výsledkem střetu zájmů subjektů na straně nabídky daného statku a subjektů na straně poptávky

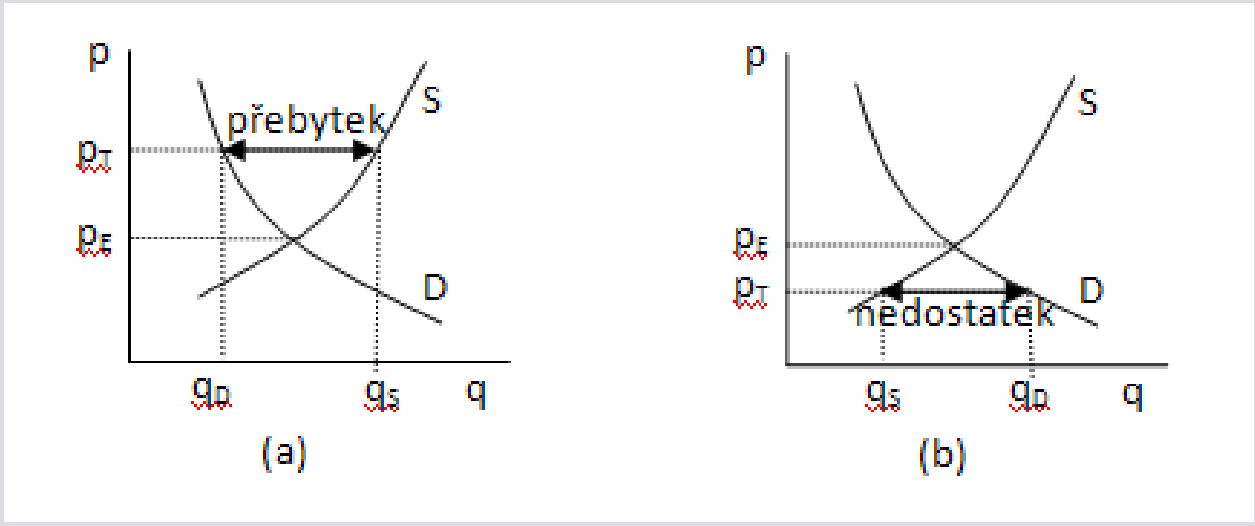

Přebytek a nedostatek na trhu

- Jestliže se tržní cena odchyluje od ceny rovnovážné, dochází k přebytku nebo naopak nedostatku zboží na trhu. Jestliže je tržní cena nad úrovní ceny rovnovážné, dochází na trhu k přebytku zboží, neboli převisu nabídky (obrázek 8a). Jestliže je tržní cena nižší, než je cena rovnovážná, dochází na trhu k nedostatku zboží, neboli převisu poptávky

Jestliže je tržní cena nad úrovní ceny rovnovážné, dochází na trhu k přebytku zboží, neboli převisu nabídky (obrázek a). Jestliže je tržní cena nižší, než je cena rovnovážná, dochází na trhu k nedostatku zboží, neboli převisu poptávky (b)

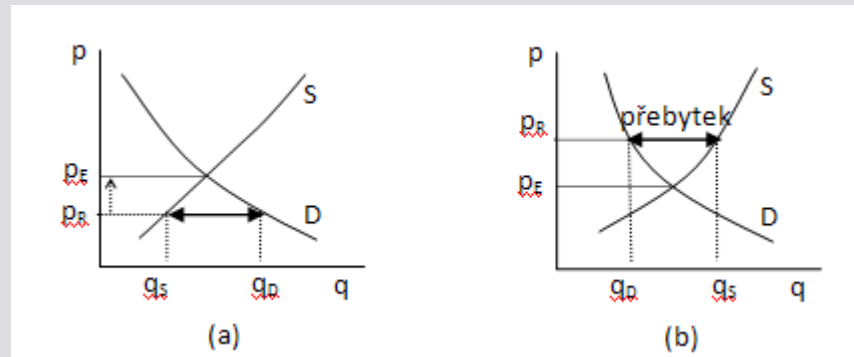
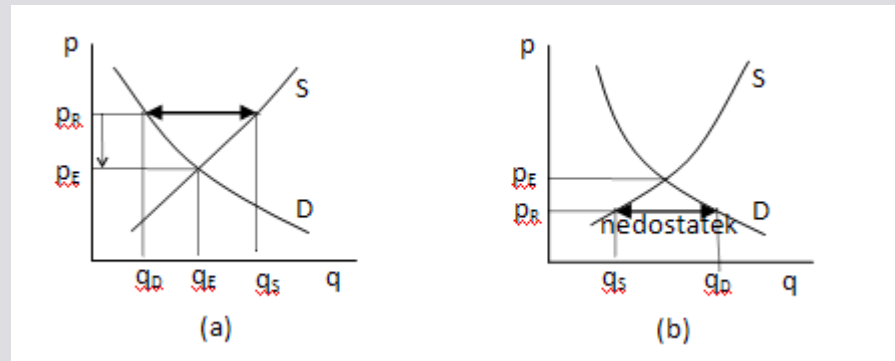

Cenová regulace

- *Cenový strop* je nejvyšší povolenou cenou, za kterou lze zboží prodávat (např. regulované nájemné na trhu nájemních bytů).
- *Minimální cena* je nejnižší povolenou cenou, za kterou lze zboží prodávat (např. minimální mzda na trhu práce).

Zavedení cenového stropu a minimální ceny

Tvorba ceny

Dokonalá vs. nedokonalá konkurence

Na trhu se setkává více výrobců jednotlivého zboží a tím se tvoří hospodářská soutěž.

-> Existence konkurence

- Dokonalá: Existuje velký počet kupujících a prodávajících, z nichž žádný nemůže ovlivnit cenu nebo velikost výstupu odvětví.
- Produkce odvětví je homogenní.
- Neexistují bariéry vstupu do odvětví a výstupu z něj

- Cenová x Necenová konkurence
- Monopol x Oligopol